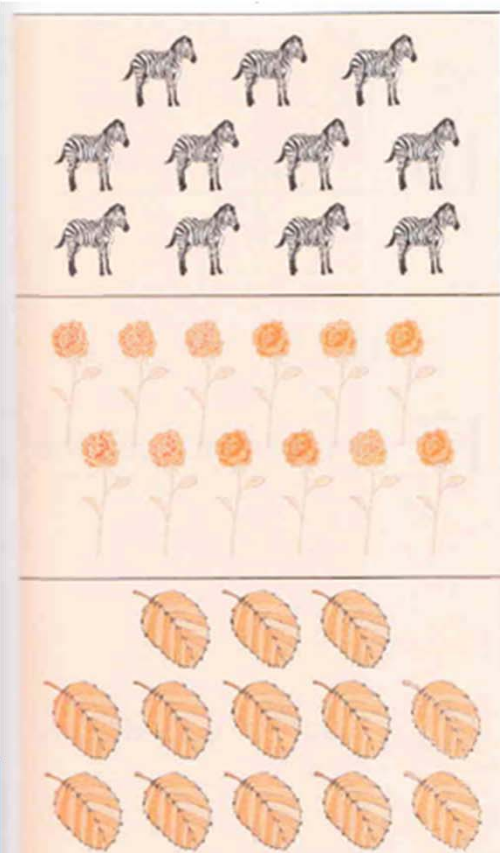

Mångfalden i somaliskan

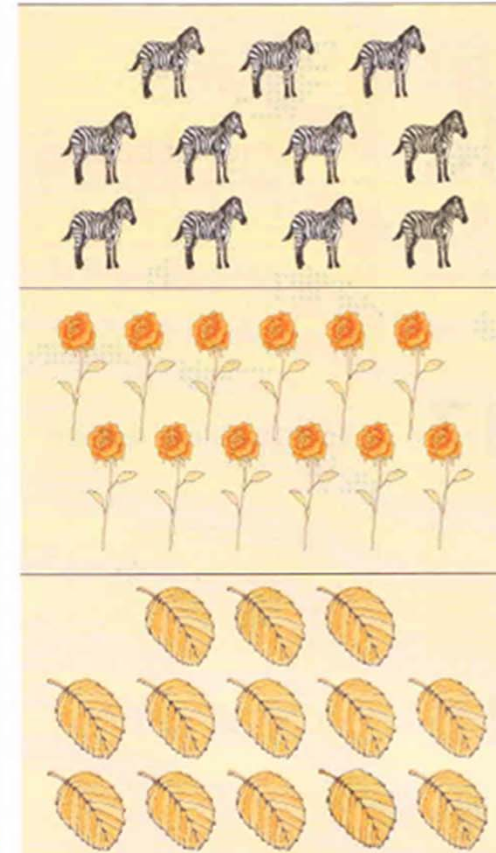
Morgan Nilsson

Stadsbiblioteket i Göteborg
23 mars 2018

11	toban iyo kow
12	toban iyo laba
13	toban iyo saddex

(Xisaab 1, Mogadishu, 2001)

11	kow iyo toban
12	laba iyo toban
13	saddex iyo toban

(Xisaab 1, Hargeisa, 2001)

Upplägg

- Bakgrundsfakta om somaliskan
- Dialekter & standardspråk inom somaliskan
- Exempel på variation & mångfald i somaliskan
- Jämförelse med svenskan
- Uppsummering
- Frågor

Somaliskan – ett stort språk...

- 20–25 miljoner talare i världen.
Inhemskt språk i 4–5 stater i Afrika.
- C:a 70:e största av 7000 språk i världen.
99% av alla språk är mindre än somaliskan.
C:a 9:e största i Afrika.
- Över 100 000 talare i Sverige, dvs. >1%.
Talas av 2 % av alla grundskolebarn i Sverige.
Bara svenskan och arabiskan är större i skolan.

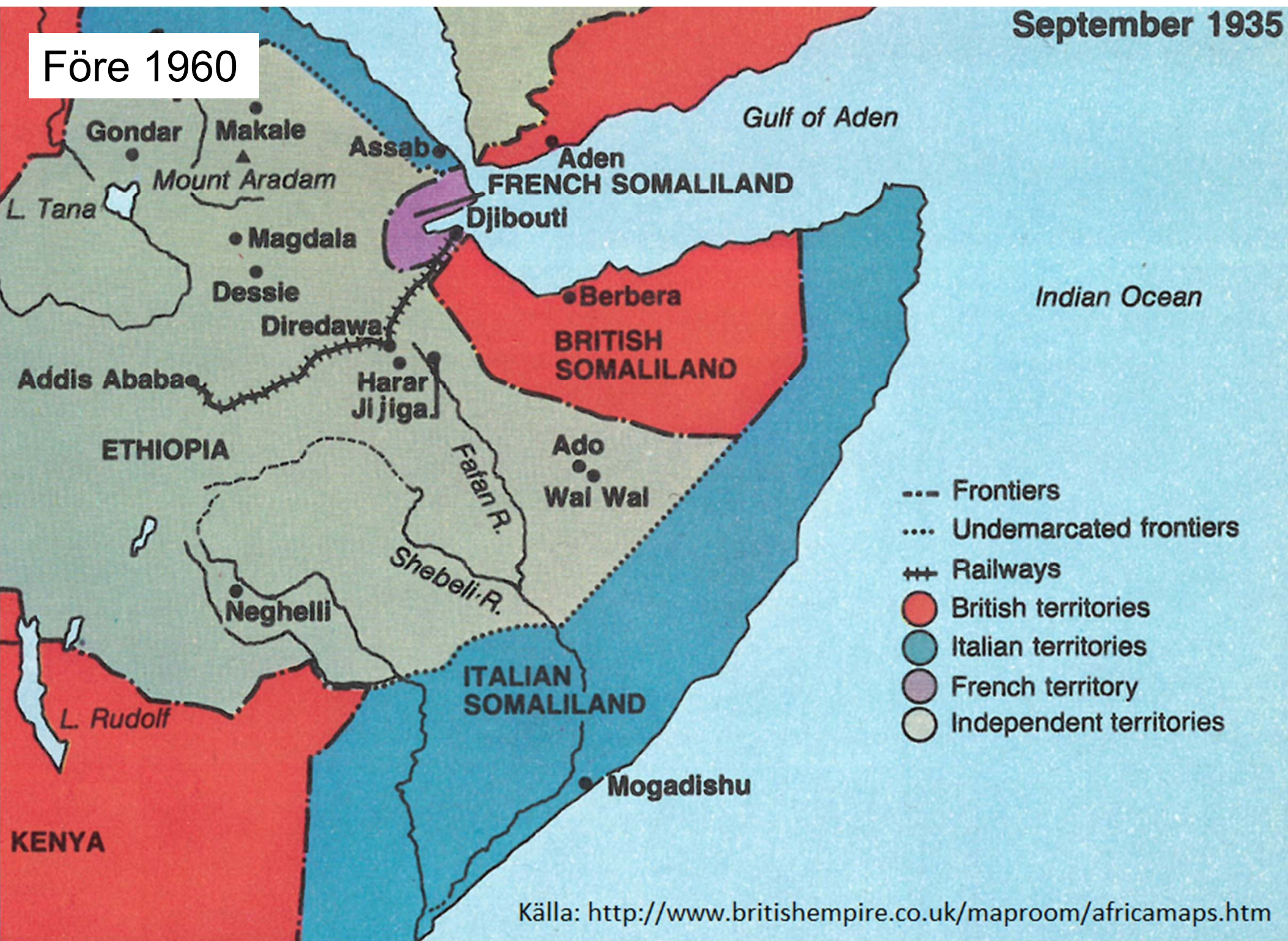
1960-1991

Källa: okänd

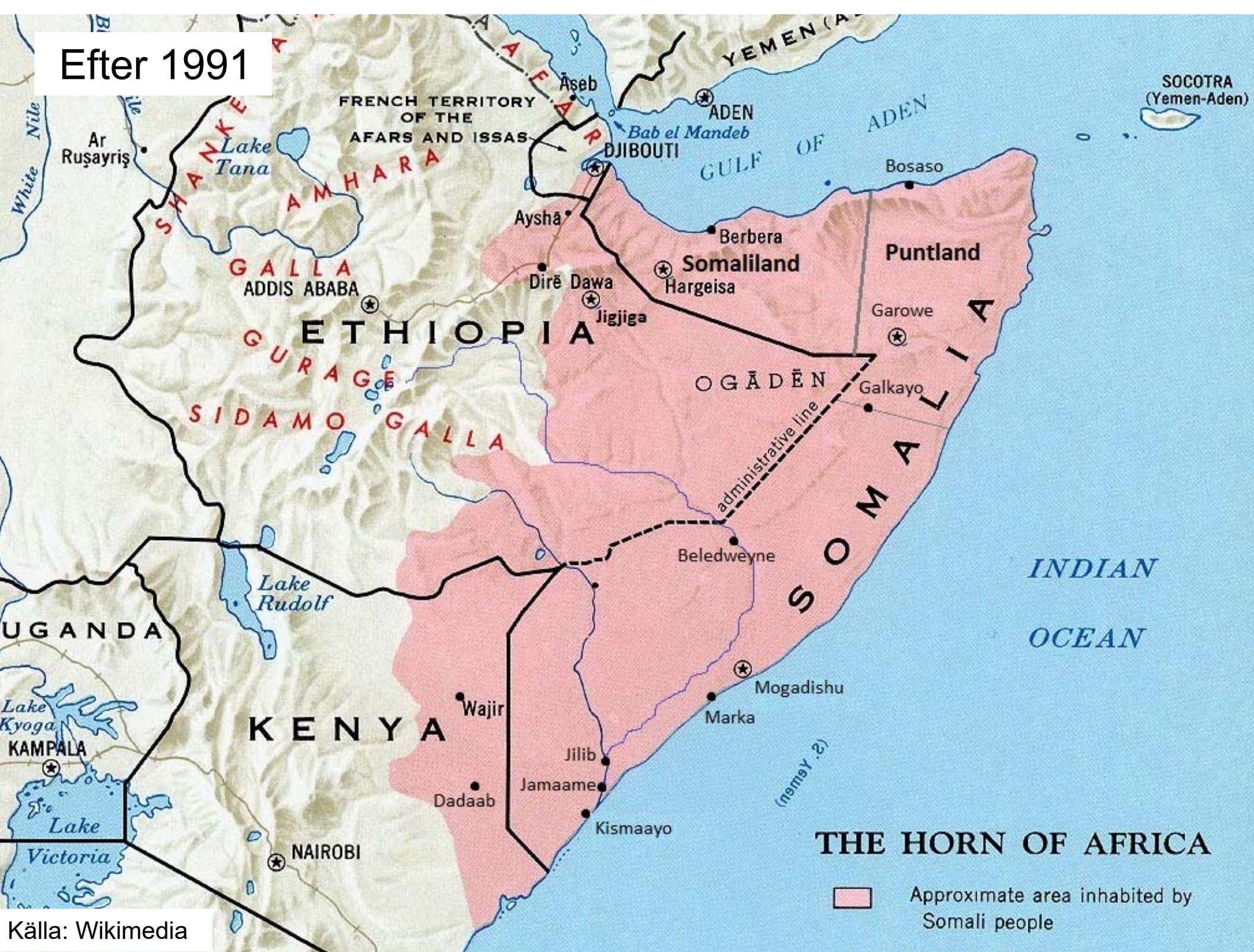
September 1935

Före 1960

Källa: <http://www.britishempire.co.uk/maproom/africamaps.htm>

Efter 1991

Somaliska
20–25 milj.

Djibouti
c:a 0,5 milj.

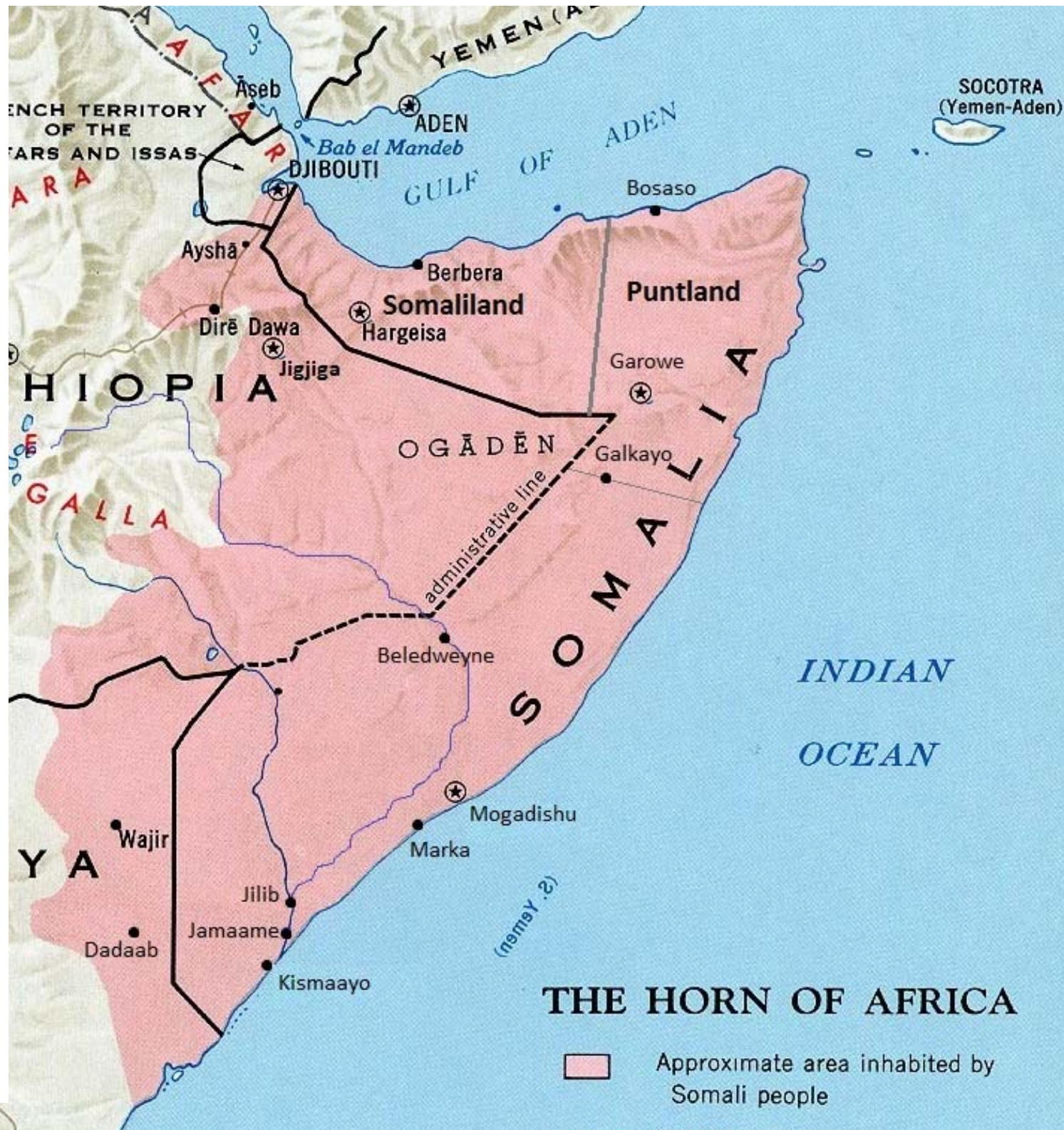
Somaliland
c:a 4 milj.

Etiopien
c:a 6,5 milj.

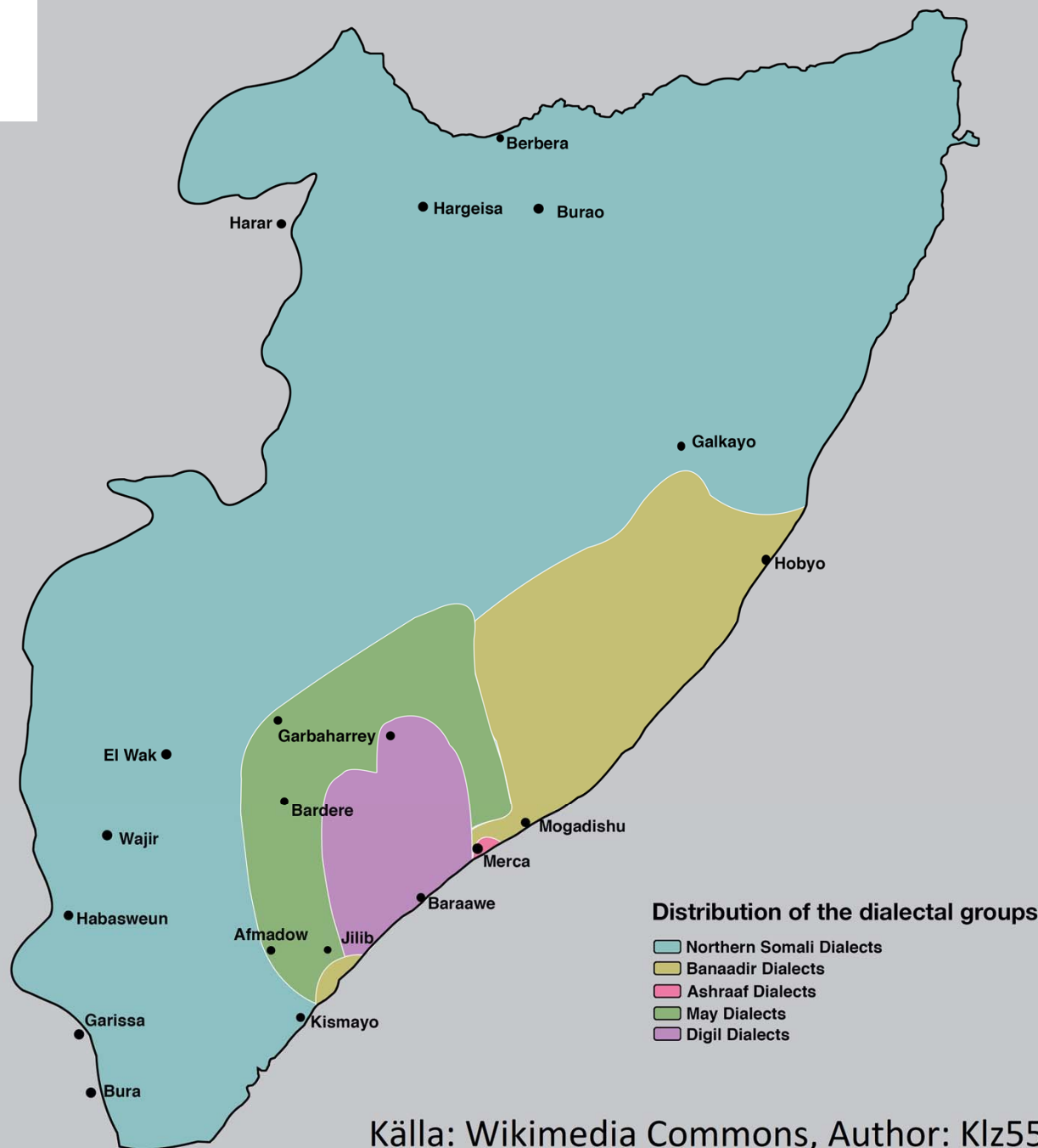
Somalia
c:a 8 milj.

Kenya
c:a 2,8 milj.

Övriga världen
c:a 1–2 milj.

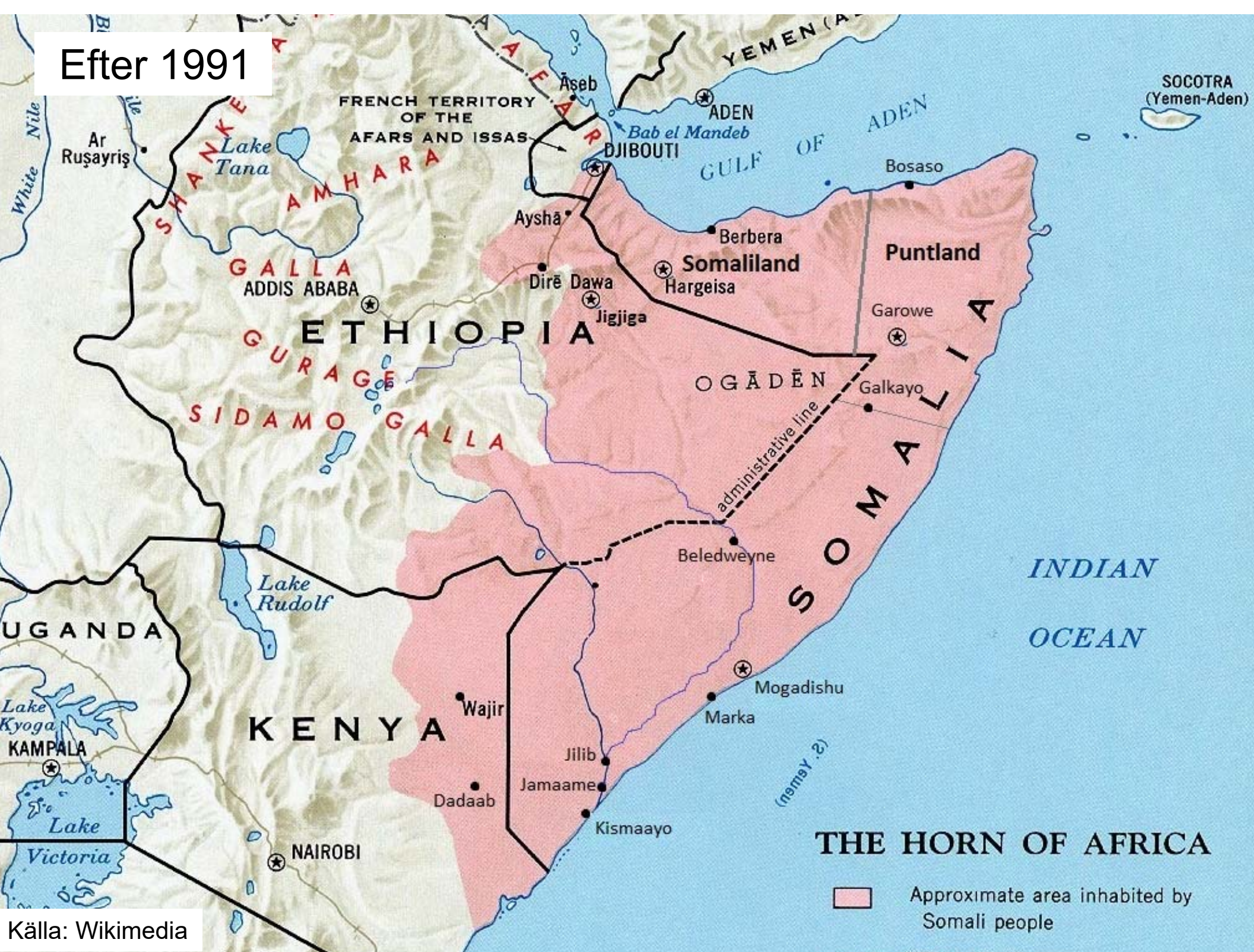

Somaliska dialekter

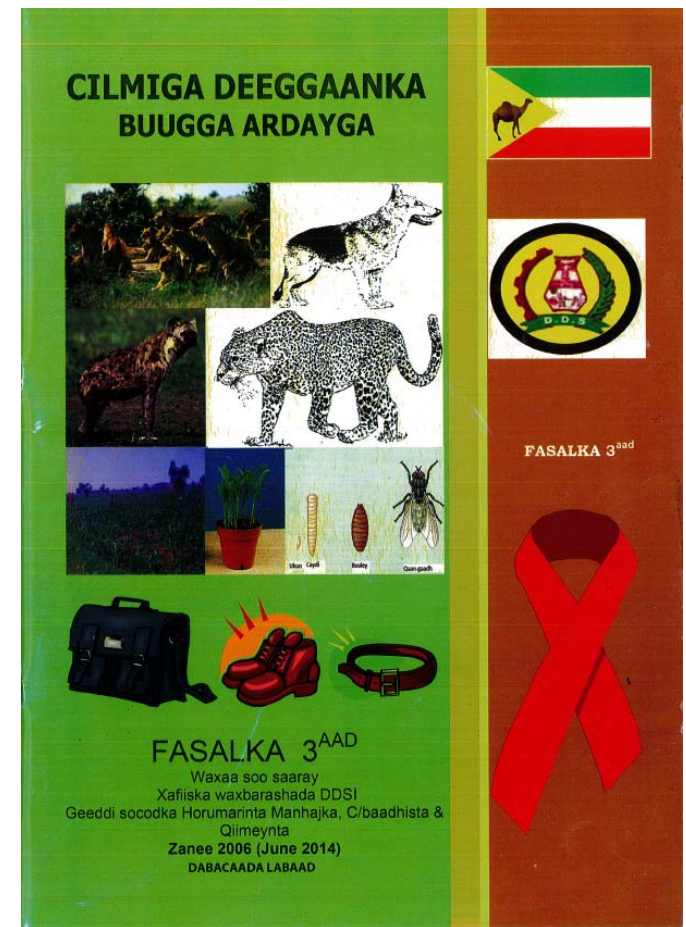
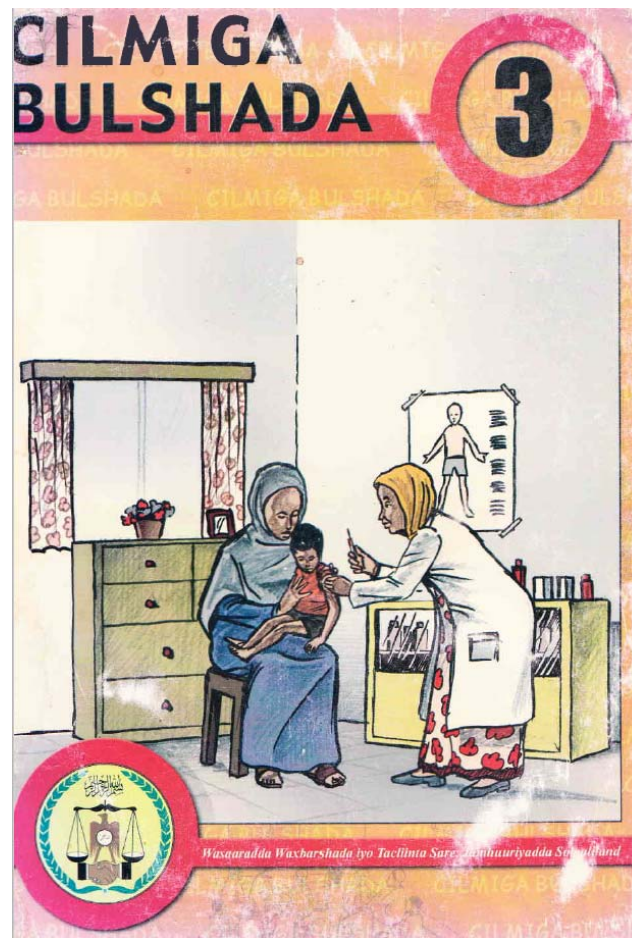
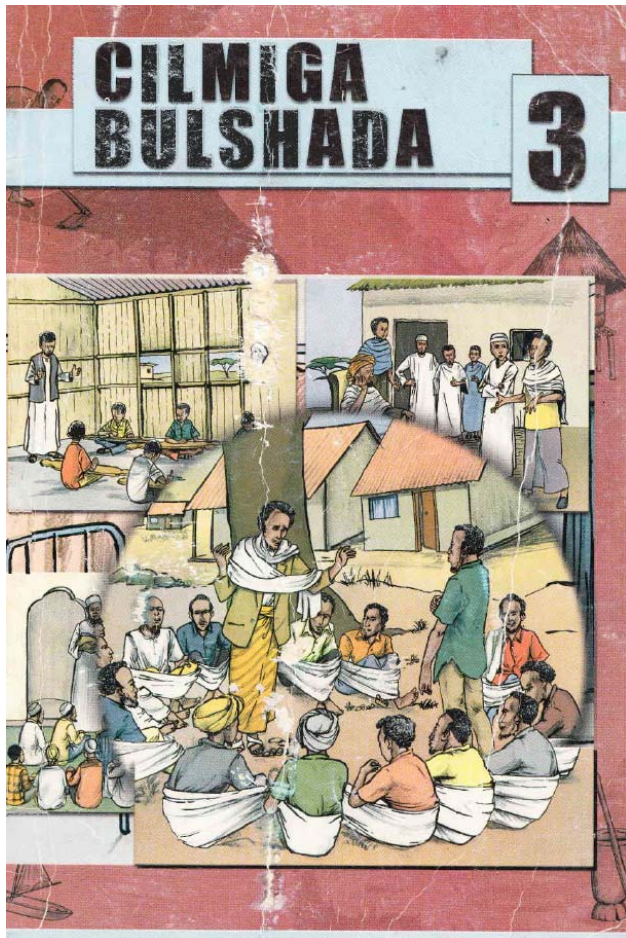

Efter 1991

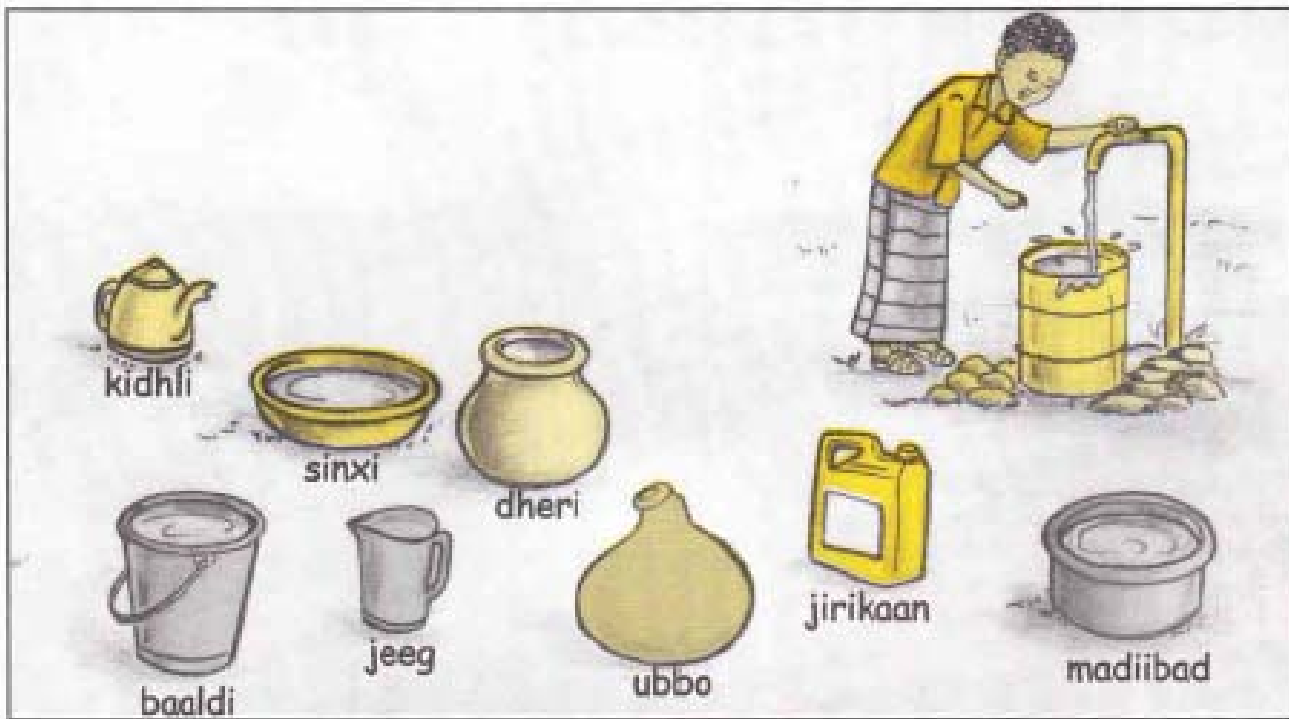

Samhällskunskap för årskurs 3

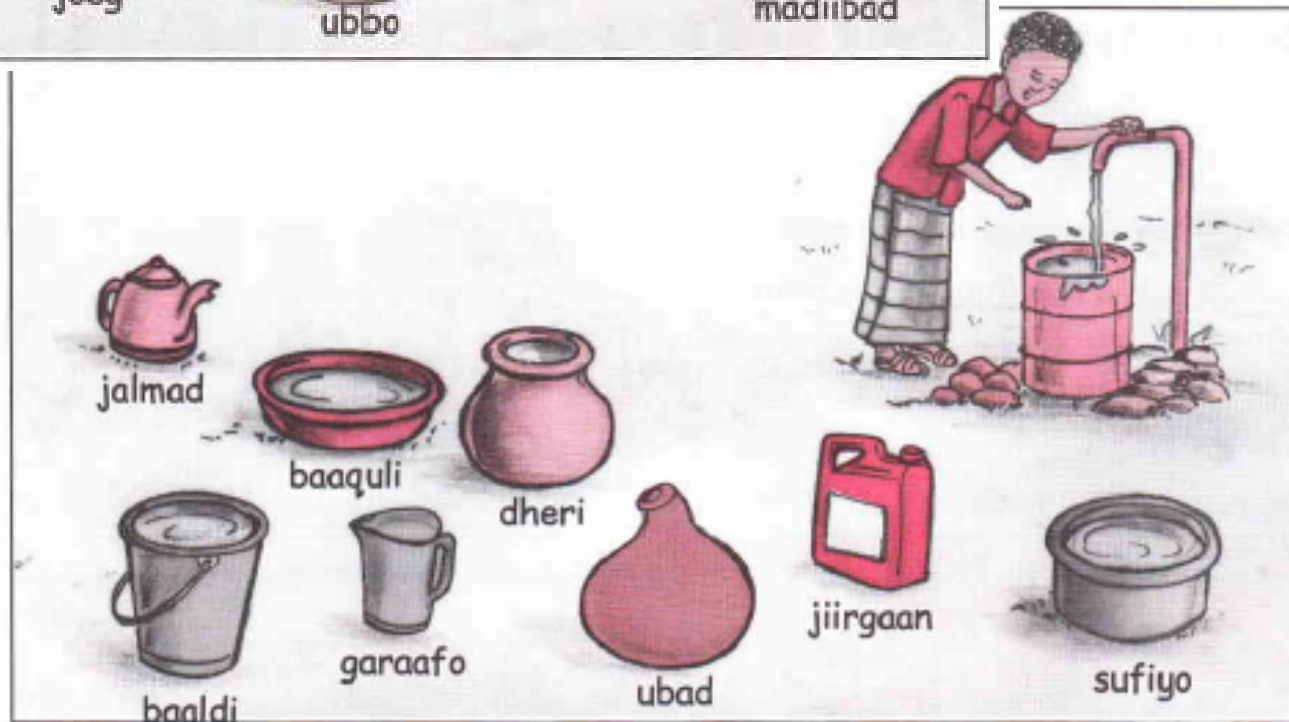

från Somalia, Somaliland och Etiopien

ur Xisaab 2 (2001: 126)
Hargeysa
resp.
Muqdisho

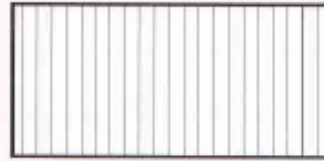

T. Fiiri qaababkan oo iskaa u sawir kuwo ka weyn.

saddexagalo

laydiyo

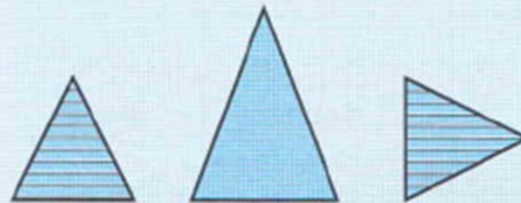

labajibbaaranayaal

T. Egg qaababkan oo iskaa u sawir kuwo ka weyn.

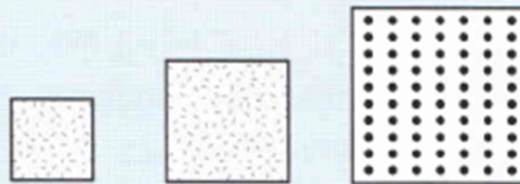
saddexagalo

laydiyo

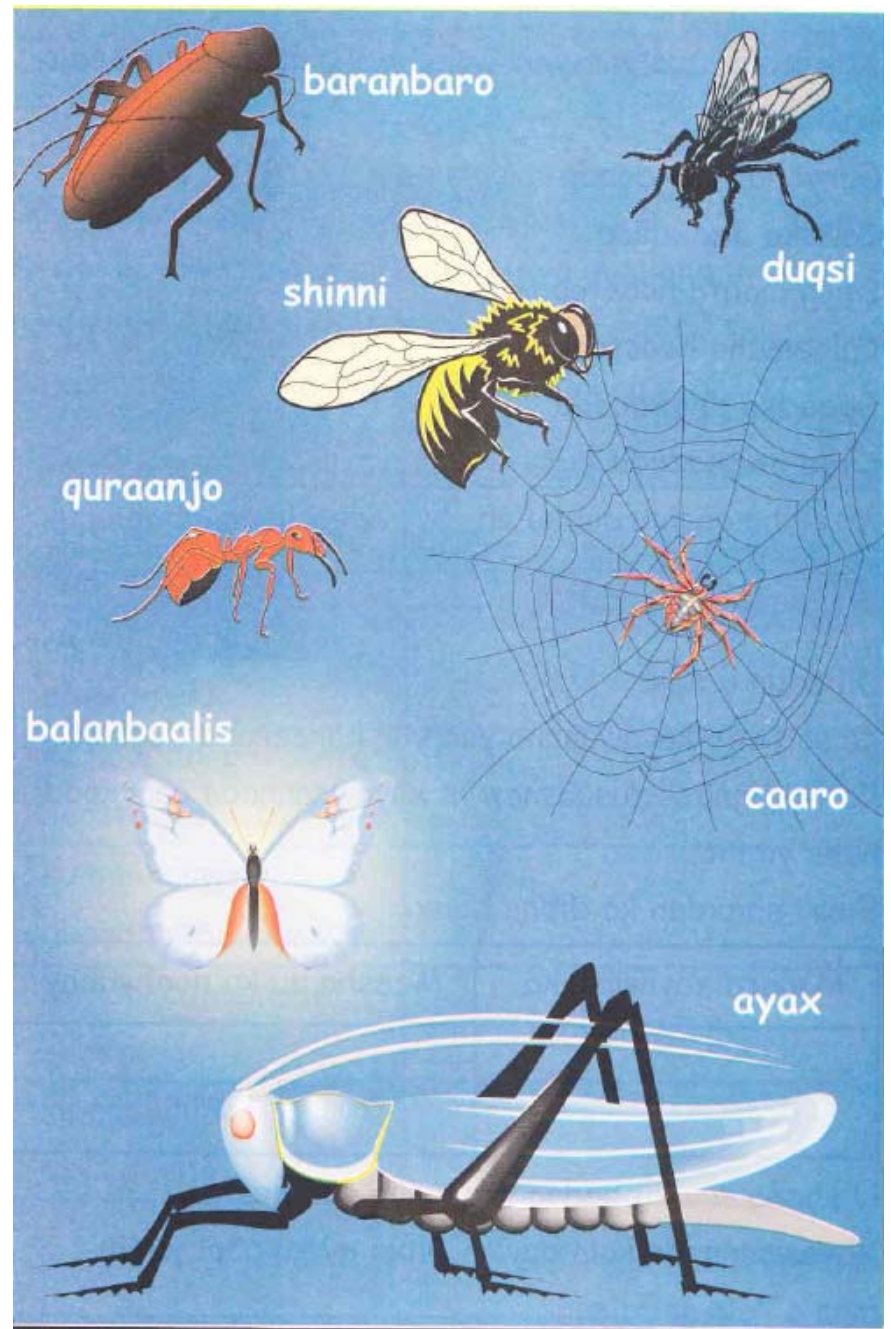
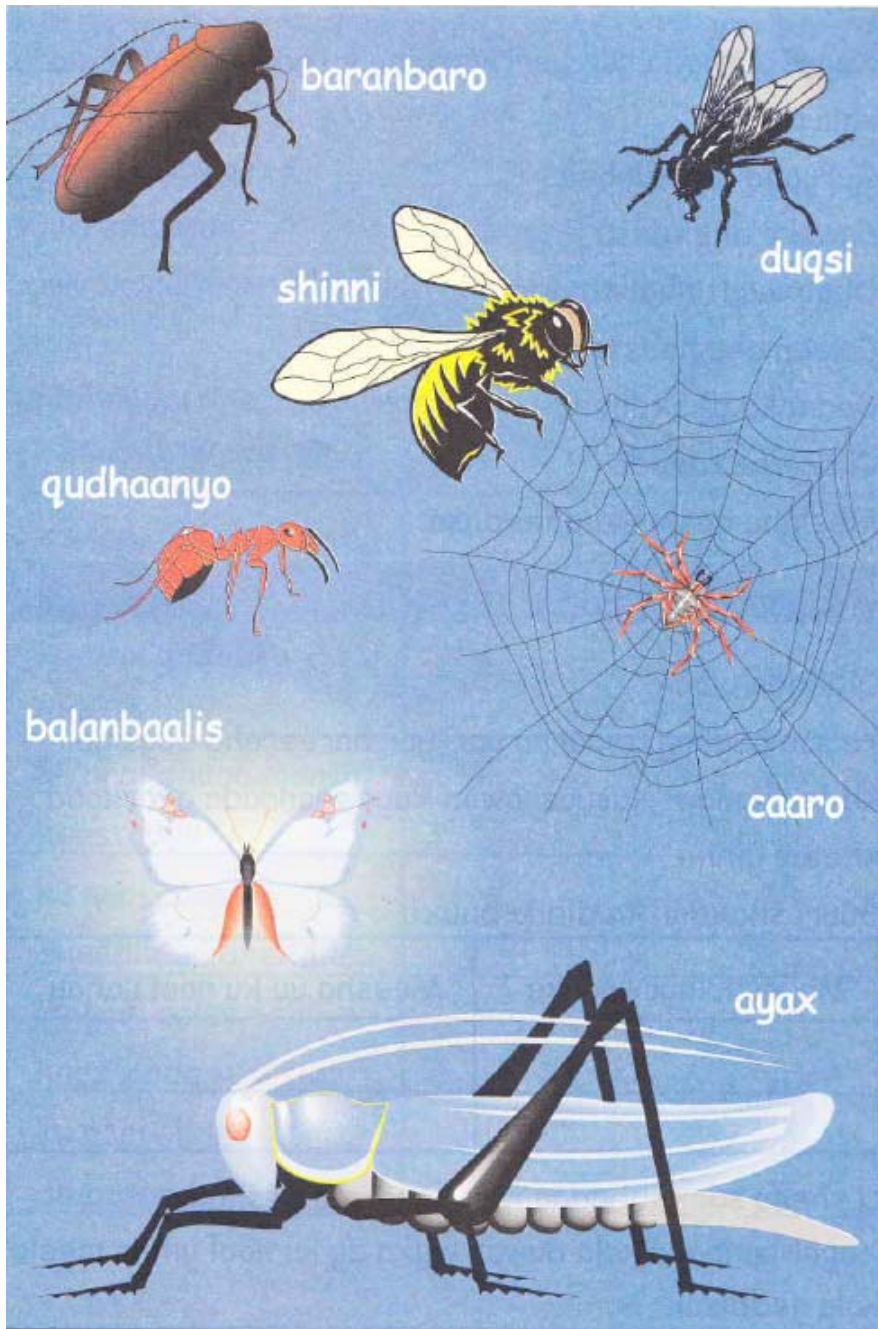

labajibbaaranayaal

ur Xisaab 2 (2001: 47)

Muqdisho
resp.
Hargeysa

ur Saynis 2 (2001: 23), Hargeysa resp. Muqdisho

Inuti ord: **dh** i norr, annars **r**

Somaliskt **dh** uttalas som svenskt **rd**.

tidhi / **tiri** 'sa'

adhi / **ari** 'getter och får'

och några hundra andra

Ungefär som om vi hade accepterat två stavningar av

mjök / mjulk

eller farlig / falig

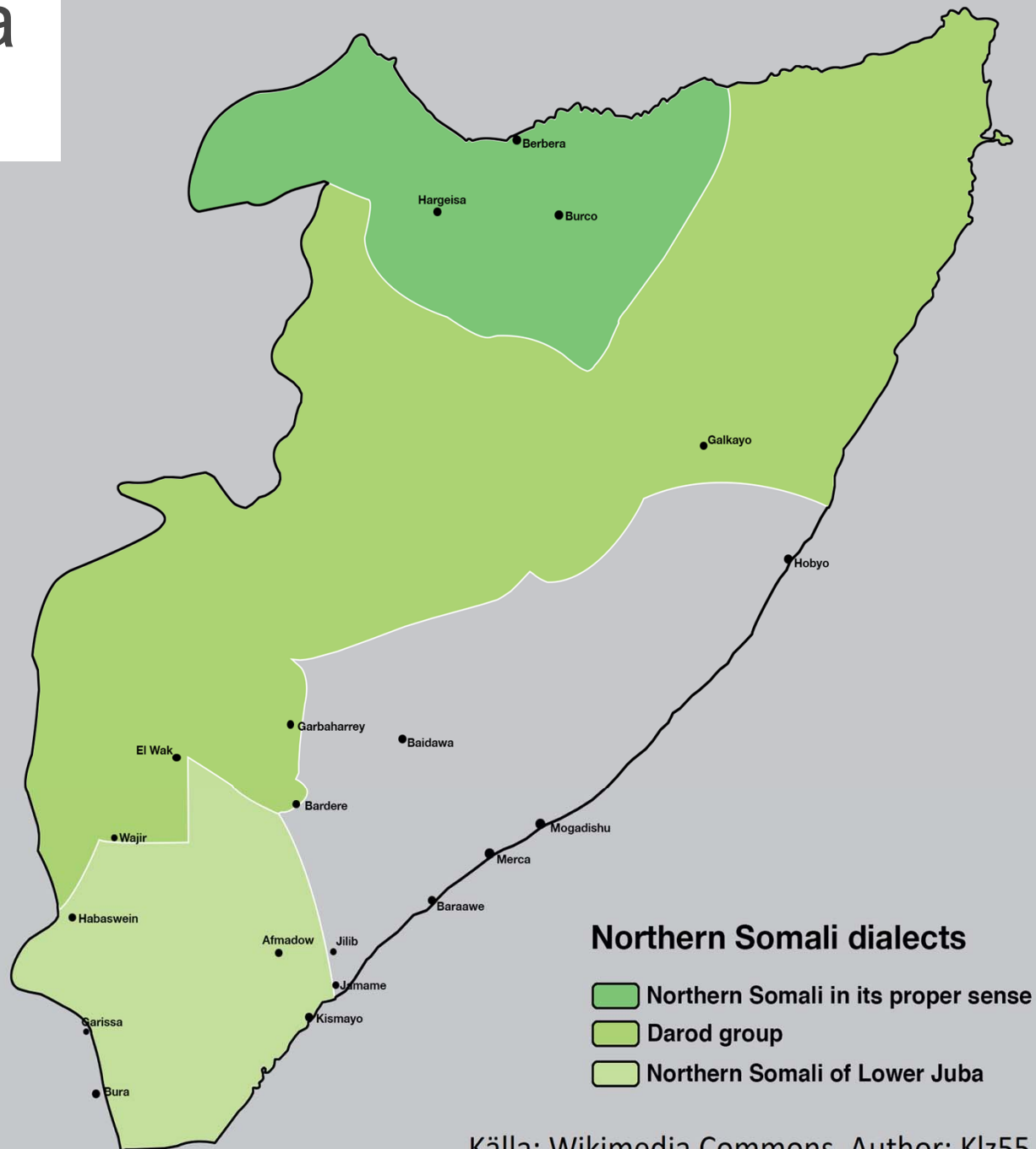
första / fursta

pärlor / pälor

mössa / mussa

Regionala varieteter

Regionala skillnader inom standardspråket

- Mycket små skillnader i uttalet:
tidhi / **tiri** 'sa', **ey/eey** 'hund', **j** [tʃ]/[dʒ]
- Mycket små skillnader i (böjnings)former:
laba / **labo** 'två', **ma cunto** / **cuntid** 'du äter inte',
yimi / **yimid** 'kom'
- Mycket små skillnader i meningsbyggnaden:
in aadan / **in aanad** 'att du **inte**'
- Ganska många skillnader i ordförrådet, främst för vardagsnära begrepp:
kalluun / **mallay** 'fisk', **cas** / **guduud** 'röd',
qare / **xabxab** 'melon',
kildhi / **jalmad** 'kittel'...

Jämförbara skillnader inom svenskan

- Mycket små skillnader i uttalet:
moln, skjorta, mina, sju, kaviar, grimas
- Mycket små skillnader i böjningsformer:
huset / [huse], stod / [stog], kronor / [kroner]
- Mycket små skillnader i meningsbyggnaden:
denna veckan, denna vecka, den här veckan
jag känner inte henne, jag känner henne inte
- Ganska många skillnader i ordförrådet, främst för vardagsnära begrepp:
knö / trängas, mot / trafikplats, karré / grishals,
stekjärn / stekpanna, pirra / lastkärra,
bamba / skolmatsal, fralla / rundstycke...

Skillnader mellan svenska och somaliska

- Små skillnader i uttal och böjning återspeglas i det skrivna somaliska standardspråket, men knappast i det svenska.
- Små skillnader i meningsbyggnaden återspeglas både i svenskt och somaliskt standardspråk
- Variation i ordförrådet är betydligt större inom somaliskt standardspråk än inom svenskt

Somaliskan har i **skrift** något mera tydliga regionala varieteter av standardspråket än svenskan.

I svenska är det mest bara talat språk som varierar regionalt.

Regionala skillnader i ordförrådet

- Liknar skillnader mellan engelskan i olika länder
- Exempel på ord som skiljer sig åt mellan olika somalisktalande regioner:

röd, grön, gul, hungrig, törstig, smutsig, glass, salt, mjöl, ägg, vattenmelon, tomat, katt, råtta, ekorre, hyena, igelkott, fisk, kyckling, flicka, kvinna, kam, skål, kittel, fönster, dörr, cementblock, takplåt, hus, väg, skugga, titta, stiga upp, tvätta, här, var?, när?, hur mycket?, varför?...

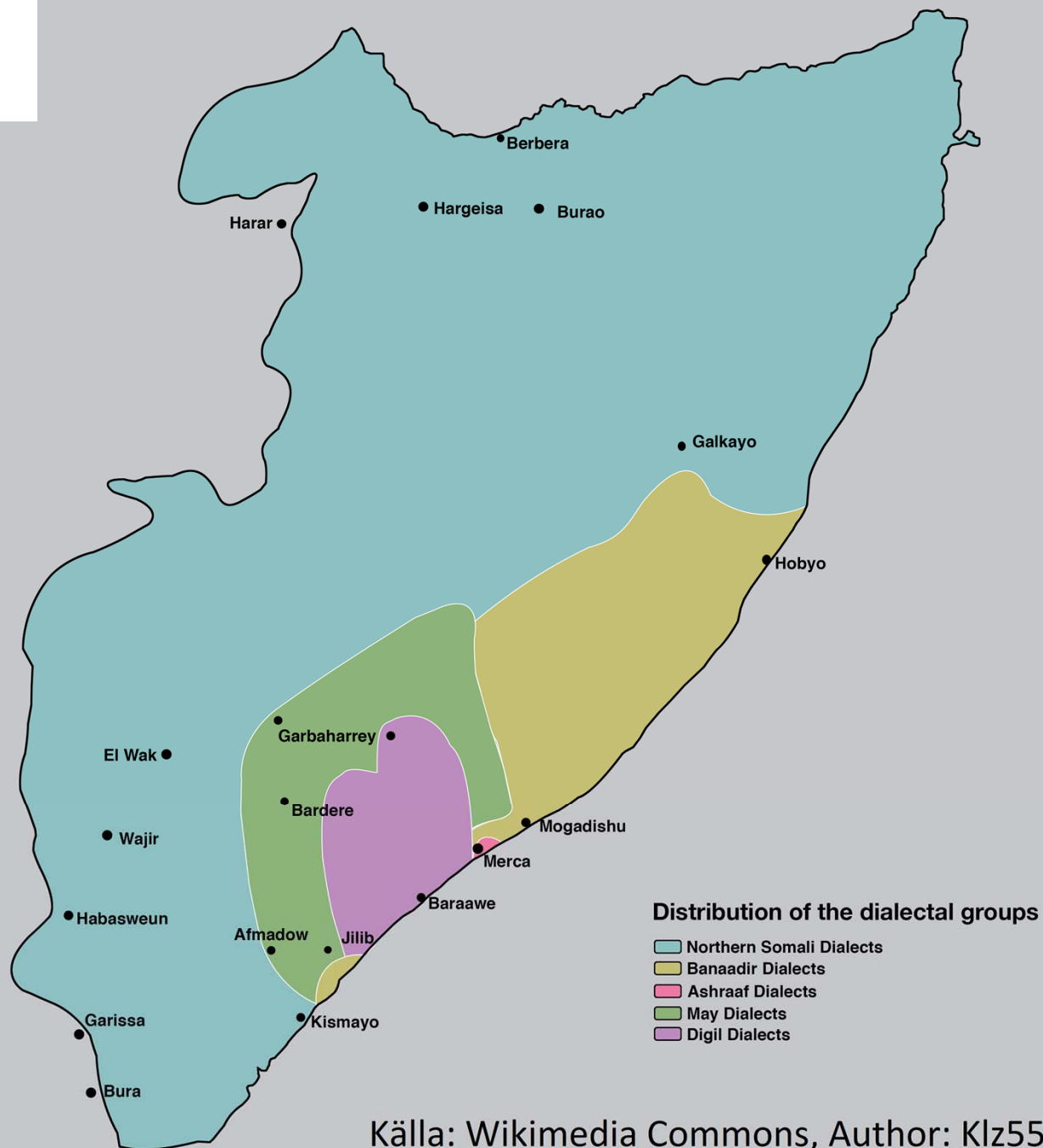

Har man svårt att förstå varann?

- Mellan somaliska och **maay** kan det vara svårt.

Somaliska dialekter

Har man svårt att förstå varann?

- Mellan somaliska och Maay kan det vara svårt.
- Mellan olika regionala varieteter är det mest ordförrådet som kan ställa till med svårigheter.

Somaliskan – trots allt ett språk

- Stor enhetlighet i uttal och grammatik
- Men ganska stor regional variation i ordförrådet

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

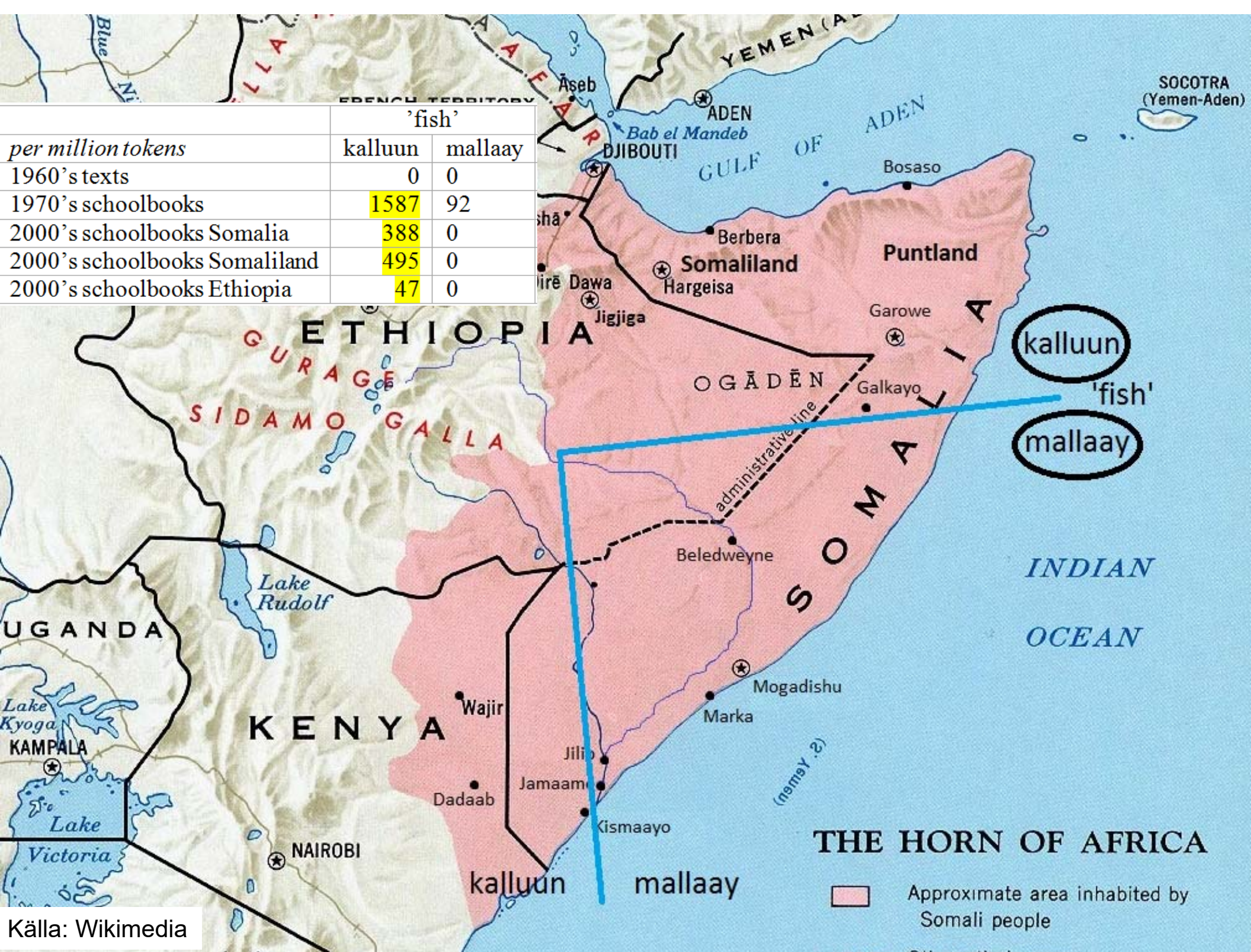

Somaliskan – trots allt ett språk

- Stor enhetlighet uttal och grammatik
- Men ganska stor regional variation i ordförrådet.
- Variationen följer inte statsgränserna

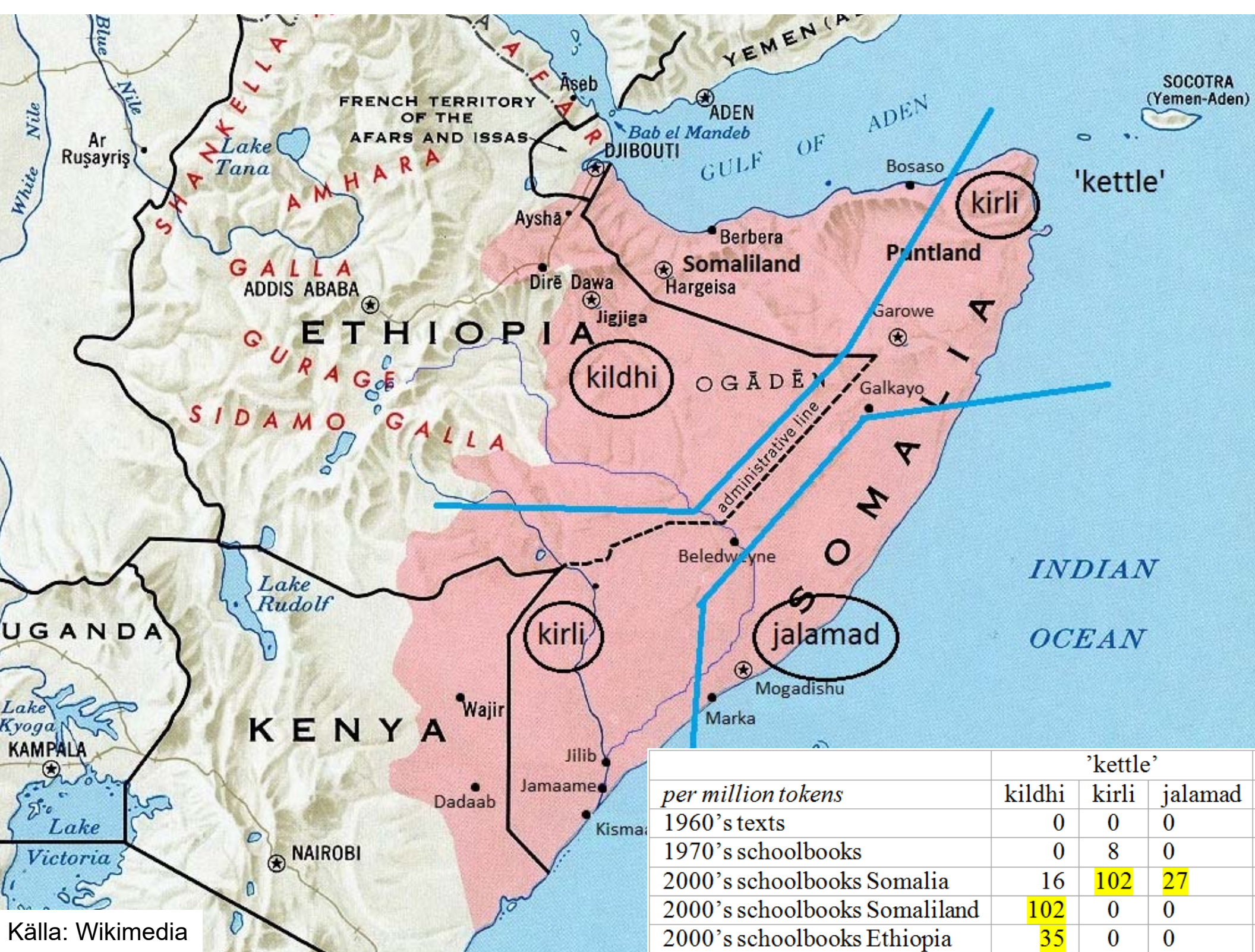
per million tokens	'fish'	
	kalluun	mallaay
1960's texts	0	0
1970's schoolbooks	1587	92
2000's schoolbooks Somalia	388	0
2000's schoolbooks Somaliland	495	0
2000's schoolbooks Ethiopia	47	0

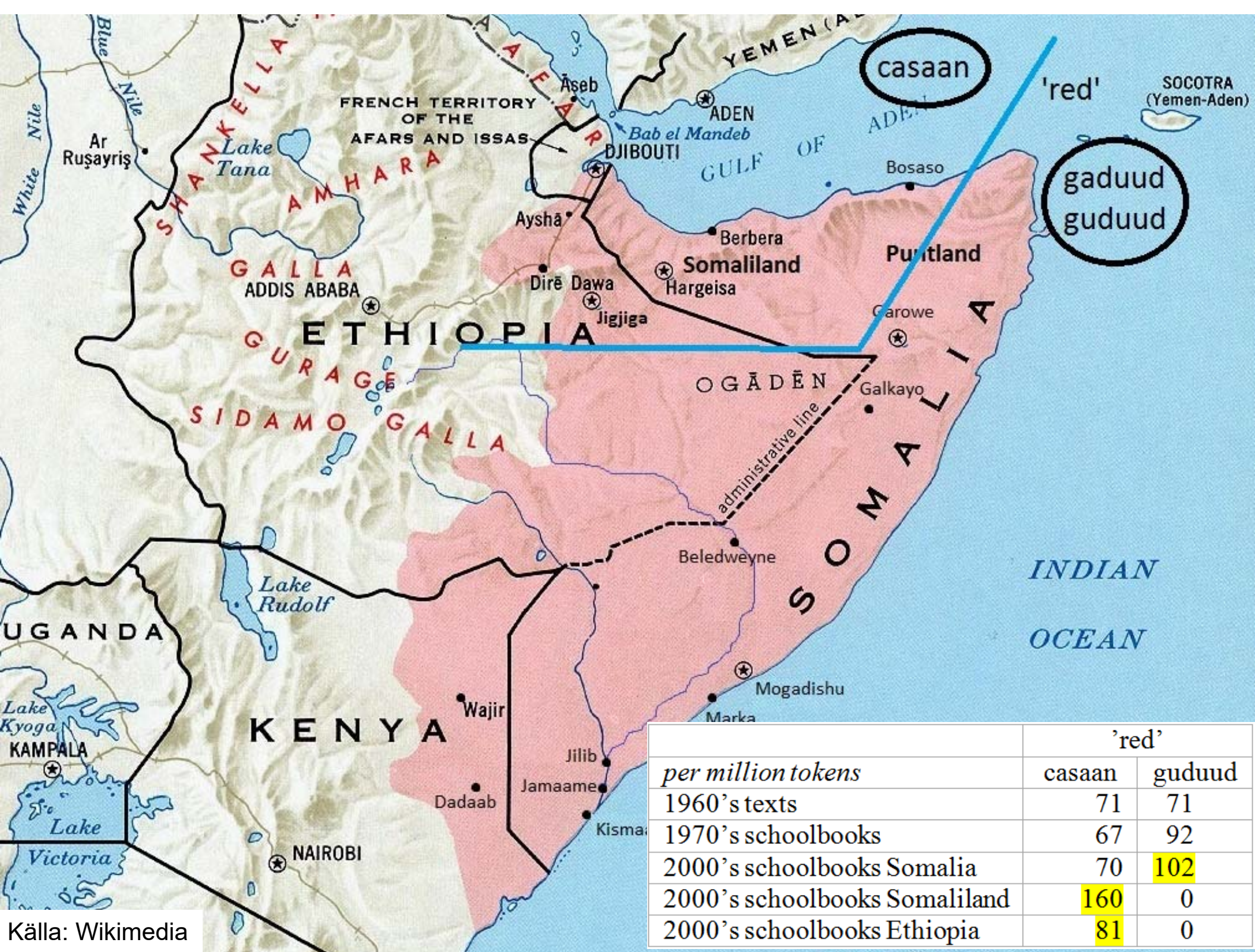
kalluun
'fish'
mallaay

THE HORN OF AFRICA

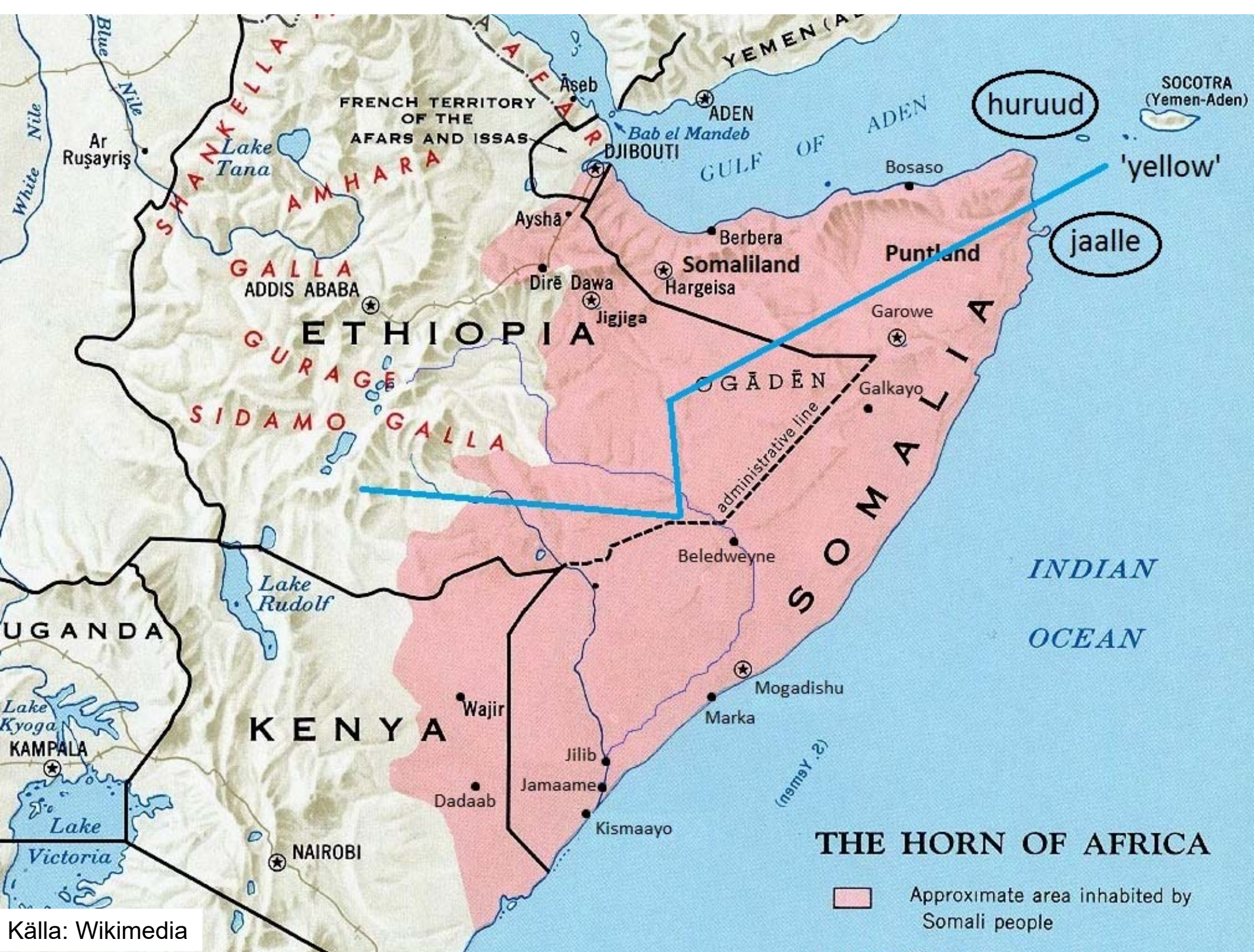
Approximate area inhabited by Somali people

Källa: Wikimedia

Källa: Wikimedia

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

